

Så kan bussförarens yrkesvardag förbättras

Bussförarens arbetsvillkor har uppmärksammats i den offentliga debatten i såväl Sverige som övriga Europa. Hur förarna själva ser på sin yrkesvardag har dock varit relativt obeforskat. I en rapport från K2, "Ohållbar kollektivtrafik? Yrkesvardagen för bussförare som kör åt Skånetrafiken", ligger fokus på förarnas erfarenheter. Fram kommer kritik som rör bland annat hög tidspress, trötthet och fysiska besvär, oregelbundna arbetstider, brist på återhämtning, avsaknad av toaletter och tid för toalettbesök, låga löner och otillräcklig ersättning för obekväm arbetstid. Många bussförare känner sig undervärderade, med liten möjlighet att påverka sin arbetssituation och med en rädsla för att påtala kritik. För många leder arbetsvillkoren till negativt mående i livet i stort och den yrkesstolthet många i grunden känner urholkas av rådande förhållanden. Förarnas negativa erfarenheter kan förklara svårigheterna att rekrytera förare i en situation där fler behöver anställas. För att skapa en mer hållbar vardag för bussförare krävs förbättringar och rapporten presenterar flera förslag från förarna, åtgärder som även gynnar resenärer och kollektivtrafiken i stort.

Förbättringsförslag från bussförarna

Förbättringar i bussförarens yrkesvardag kan göras inom en rad olika områden och utifrån olika aspekter. Här ges exempel på åtgärdsområden som kan vara vägledande för arbetsgivare/bussbolag och kollektivtrafikens parter:

1 Anställningsformer och lön

- Större inflytande över vilka arbetspass man tilldelas.
- Ökade möjligheter till fast anställning för ofrivilligt timanställda.
- Förkortad ramtid för att bättre kunna kombinera yrke med familjeliv.
- Lön – och andra förmåner – som bättre speglar förarnas ansvar.

2 Raster, pauser och turläggning

- Fler pauser för bättre möjligheter till återhämtning.
- Mer luft mellan turer för att inte förseningar ska fortplanta sig och orsaka stress.

3 Motverkande av gratisarbete

- Mer arbetstid avsatt för att starta upp bussen och kontrollera att allt är i ordning vid arbetspassets början, för att motverka att förare kommer in tidigare och arbetar gratis.
- Tjänster bör börja och sluta på samma plats, så att förare slipper ta sig på obetald tid från slutpunkt till utgångspunkt, där exempelvis förarens privata bil kan vara parkerad.

4 Komfort och praktikaliteter

- Säkrad tillgång till toaletter, med möjlighet till handtvätt.
- Bekvämare och mer funktionsdugliga arbetskläder och skor.
- Fungerande ventilation på bussarna, för både förarnas och resenärernas komfort.
- Tillgång till arbetsmejl och annan utrustning för kommunikation med arbetsgivaren.

5 Fordonen och körningen

- Tätare säkerhetskontroller av fordonen.
- Bättre information om aktuella fordon och rådande trafikläge inför ett arbetspass.
- Ta bort regeln om att bussförare inte får komma tidigare än en minut före utsatt tid till ändhållplats.

6 Samverkan och påverkan

- Bättre former för systematisk och mer regelbunden dialog mellan anställda och arbetsgivaren.
- Större samverkan mellan bussbolag, anställda och aktuell kollektivtrafikmyndighet för gemensamma diskussioner i olika frågor, för att öka det gemensamma ansvarstagandet och förhindra att problem faller mellan stolarna. Erfarenhetsutbyte kring tidtabeller bör ingå, med fokus på hur väl de är anpassade till den faktiska trafiksituationen på specifika platser och tider.
- Fler informella möten och samverkansformer, och som kan bidra till smidigare problemhantering.

Om forskningen

Faktabladet bygger på resultat från ett forskningsprojekt om bussförares yrkesvardag inom Skånetrafikens trafikuppdrag. Syftet har varit att producera ny och oberoende kunskap utifrån bussförares egna erfarenheter, kompletterat med resultat från tidigare forskning. Då utgångspunkten har varit att fånga olika personers erfarenheter, upplevelser och reflektioner, har forskarna gjort en kvalitativ studie. En kvalitativ studie har inte som ambition att vara statistisk representativ, utan syftar snarare till att fördjupa förståelsen för deltagarnas erfarenheter.

Resultaten i sin helhet går att ta del av i rapporten "Ohållbar kollektivtrafik? Yrkesvardagen för bussförare som kör åt Skånetrafiken" genom att skanna QR-koden. Rapporten lyfter både problem och förslag till förbättringar.

K2 är Sveriges nationella kunskapscentrum för kollektiv mobilitet. Här möts akademi, offentliga aktörer och näringsliv för att tillsammans diskutera och utveckla kollektiv mobilitet i Sverige. Vi forskar om hur kollektiv mobilitet, med kollektivtrafik som ryggrad, kan bidra till framtidens attraktiva och hållbara städer och regioner. Vi utbildar och sprider vetenskapligt baserad kunskap till branschaktörer och beslutsfattare för att främja välgrundade beslut. K2 drivs och finansieras av Lunds universitet, Malmö universitet och VTI, i samarbete med Region Stockholm, Västra Götalandsregionen, Region Skåne och Trafikverket. Vi får också finansiellt stöd av Vinnova.

